

HAZARDNÍ HRANÍ V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2015

Toto číslo obsahuje souhrn druhé výroční zprávy o hazardním hraní v ČR zpracované Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti (NMS). Tato zpráva předkládá informace o regulaci a politice v oblasti hazardního hraní, trhu s hazardními hrami, trendech hraní hazardních her a problémového hráčství, o sociálních dopadech, kriminalitě spojené s hazardními hrami a o současném stavu v oblasti prevence a léčby problémového hráčství.

Obsah

Souhrn výsledků
Regulace a politika v oblasti hazardních her
Trh s hazardními hrami
Hraní hazardních her v obecné populaci
Problémové hráčství
Sociální důsledky a souvislosti
Kriminalita
Prevence
Léčba

foto: pixabay.com

Souhrn aktuální situace

- Od roku 2017 budou tvořit zákonný rámec hazardního hraní nový zákon o hazardních hrách (186/2016 Sb.) a nový zákon o dani z hazardních her (187/2016 Sb.). To bude znamenat otevření trhu pro provozovatele z Evropského hospodářského prostoru, zpřísnění regulace a umožnění provozování většiny hazardních her na internetu. Technické hry (TH) budou od roku 2017 zdaněny 35 %, ostatní hazardní hry 23 %. Do roku 2015 byla sazba odvodu u všech her 20 %, v roce 2016 byla zvýšena na 28 % pro TH a 23 % pro ostatní hry.
- Míra regulace na obecní úrovni roste. V roce 2015 regulovalo hazardní hraní prostřednictvím obecně závazné vyhlášky (OZV) 588 obcí. Provozování TH na svém území zakazovalo 322 (54,8 %) z nich. Aktuálním a od roku 2013 narůstajícím problémem je provozování nelegálních technických her, zejména tzv. kvízomatů a slevostrojů. Nepovolené TH se začaly objevovat zejména v návaznosti na omezení nebo zákaz jejich provozování prostřednictvím obecně závazných vyhlášek (OZV).
- V roce 2015 bylo vsazeno 152,2 mld. Kč, na výhrách bylo vyplaceno 121,8 mld. Kč, příjmy provozovatelů ze hry dosáhly 30,4 mld. Kč. Celková výše sázek meziročně vzrostla o 10 %, příjmy ze hry se snížily o 3 %.
- Z celkového objemu vsazených peněz bylo v roce 2015 vloženo do TH 59 %, 29 % bylo vsazeno v kurzových sázkách, 7 % v loteriích a 5 % v živých kasinových hrách. Nejvyšší příjmy přinesly provozovatelům TH (60 % z celkových příjmů), kurzové sázky (19 %) a loterie (18 %).
- V roce 2015 získaly veřejné rozpočty z odvodů a poplatků z hazardních her 8,08 mld. Kč. Z toho odvody z TH tvořily 6,13 mld. Kč (76 %). Z celkových 8,08 mld. Kč připadlo 2,59 mld. Kč (32 %) státnímu rozpočtu, zbylých 5,49 mld. Kč bylo rozděleno do obecních rozpočtů. Oproti roku 2014 se příjmy veřejných rozpočtů z hazardu zvýšily o 101 mil. Kč (1,3 %).

- > Technické a živé hry povolené MF byly ke konci roku 2015 provozovány v 4836 provozovnách, z toho 538 provozoven byla kasina. Meziročně se počet provozoven snížil téměř o 19 %. V roce 2015 bylo povoleno celkem 60 331 TH, z toho bylo 10 108 VHP povolovaných obcemi, a 2 254 her v kasinech. Počet TH trvale klesá od roku 2011, kdy dosáhl vrcholu téměř 102 tis. Mezi roky 2014 a 2015 ubylo přibližně 10 % TH a her v kasinu.
- > Počet lidí se zkušeností s hraním hazardních her roste. Studie zaměřené na sledování rozsahu hraní hazardních her v obecné populaci v letech 2012–2015 ukazují nárůst prevalence zkušenosti s hraním v posledních 12 měsících z přibližně 10 % v letech 2012–2013 na přibližně dvojnásobnou úroveň v letech 2014–2015. Za tímto zvýšením stojí především nárůst on-line hazardního hraní a také kurzového sázení. Zvýšená prevalence hraní je patrná zejména u mužů a napříč všemi věkovými skupinami; podíl žen se zkušeností s hazardním hraním roste pomaleji. K významnému meziročnímu nárůstu došlo v r. 2015 zejména u mladých dospělých.
- > Celoživotní zkušenost s kurzovými sázkami v sázkových kancelářích mělo 28,2 %, s technickými hrami nebo hrami v kasinu 22,3 % a s on-line hrami 14,3 % dotázaných dospělých osob. V posledních 12 měsících to bylo 16,3 %, 5,9 %, resp. 8,2 % a v posledních 30 dnech 6,9 %, 1,7 %, resp. 2,9 % dotázaných. Mimo loterií (hraní loterií nebylo v r. 2015 sledováno) uváděli muži nejčastěji zkušenost s kurzovými sázkami, ženy uváděly stejně často zkušenost s kurzovými sázkami jako s hraním her v herně nebo kasinu. Muži uvádějí v posledních 12 měsících přibližně 4krát vyšší a v posledních 30 dnech až 6krát vyšší zkušenosti s hraním než ženy. Hraní hazardních her v posledních 12 měsících uváděli nejčastěji respondenti ve věkové skupině 15–34 let. Ve všech věkových skupinách bylo nejčastější kurzové sázení následované hraním hazardních her on-line.
- > V roce 2015 byla realizována další vlna studie ESPAD mezi 16letými studenty. Ze souboru 2738 respondentů uvedlo hraní her o peníze v posledních 12 měsících celkem 9,1 % dotázaných (15,3 % chlapců a 3,1 % dívek), z nichž 3,0 % (4,9 % chlapců a 0,9 % dívek) uvedla hraní o peníze 2krát týdně nebo častěji. Studenti hráli nejčastěji on-line – nejčastěji uváděnou hrou o peníze hranou na internetu byly karty nebo kostky, následované shodně kurzovými sázkami na sport a loteriemi. Vyšší míru hraní hazardních her uváděli chlapci. Hraní her o peníze v posledních 12 měsících nejčastěji uváděli studenti středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (13,4 %), dále žáci 9. tříd základních škol (9,1 %), v nejnižší míře studenti gymnázií (4,2 %).
- > Odhady počtu problémových či patologických hráčů v dospělé populaci nejsou za rok 2015 k dispozici. Z dosavadních výsledků do r. 2014 vyplývá, že v riziku rozvoje problémového hráčství je přibližně 5 % dospělé populace (cca 450 tis.), z toho v pásmu problémového hráčství se nachází 1,5–2,3 % dospělých osob (130–200 tis.), z nichž cca polovinu tvoří patologičtí hráči (0,6–1,2 % dospělé populace, tj. cca 55–110 tis. osob).
- > V souboru studie mezi patologickými hráči v léčbě bylo z celkem 259 respondentů 81 % mužů, průměrný věk byl 35,2 roku (muži 35,6, ženy 33,2). Průměrný věk první zkušenosti s hazardní hrou byl přibližně 20 let a prvního hraní problémové hry necelých 23 let. Pravidelně hrát začínali v 25 letech, přičemž v 29 letech si poprvé uvědomili, že mají s hraním problémy.
- > Ve srovnání se studií z roku 2013 se složení léčených patologických hráčů změnilo. Podíl hráčů TH klesl z 82,5 % na 67,2 %, zatímco podíl hráčů on-line her vzrostl z 9,7 % na 13,5 % a kurzových sázek z 3,9 % na 9,3 %. On-line hráči trávili hraním více dní a více hodin denně než hráči jiných typů her. Také měli průměrně vyšší dluhy než hráči karetních her nebo kurzových sázek. Dluh hráčů v léčbě dosahoval v průměru 600 tis. Kč.
- > Polovina léčených hráčů uvedla, že během hraní vždy nebo často užívali alkohol, necelá čtvrtina uvedla užívání pervitinu. Pouhých 16,6 % respondentů vykazovalo v posledních 30 dnech před léčbou dobré duševní zdraví bez vážných známek deprese a úzkosti, dvě třetiny pravděpodobně trpěly úzkostně-depresivní poruchou. Téměř dvě třetiny měly někdy v životě sebevražedné myšlenky a necelých 30 % se o sebevraždu pokusilo, polovina z nich opakovaně. Krádeže se někdy dopustilo 46 % patologických hráčů v léčbě, podvodu 36 %, zpronevěry 33 %, drogové trestné činnosti 19 % a loupeže 9 % hráčů.
- > Míra realizace preventivních opatření zaměřených na předcházení rozvoje problémového hráčství je nízká. Ze studie mezi patologickými hráči v léčbě vyplývá, že jen 15 % hráčům byla někdy v životě nabídnuta možnost omezit své hraní nastavením limitů hry a stejnému podílu byla někdy nabídnuta možnost nechat se vyloučit z hraní úplně. Společnost Podané ruce začala realizovat kurz prevence problémového hráčství pro děti a mládež s názvem Hra na hraně a také program pro pracovníky herního průmyslu zaměřený na včasnou identifikaci problémového hráčství a intervenci u hráčů v hernách.
- > Míra vstupu problémových hráčů do léčby je nízká. Péče je poskytována zejména v poradenských a léčebných pobytových i ambulantních adiktologických a psychiatrických zařízeních. Ročně je léčeno 1300–1400 pacientů v psychiatrických ambulancích a je evidováno 500–550 hospitalizací; programy dotované RVKPP vykazaly v roce 2015 přes 700 klientů – problémových hráčů.
- > Z dostupných údajů vyplývá, že v ČR je 10–20 zařízení specializovaných na poskytování služeb problémovým hráčům, jejich počet se v posledních letech zásadně nemění. Nízká dostupnost specializované péče je zejména v západních a severních Čechách. V rámci dotačního řízení RVKPP jsou od roku 2013 podporovány programy poskytující služby patologickým hráčům. ✕

Regulace a politika v oblasti hazardních her

- > Problematika hazardního hraní je od roku 2014 součástí Národní strategie protidrogové politiky pro roky 2010–2018. Nástrojem strategie je Akční plán pro oblast hazardního hraní na období 2015–2018 schválený vládou v listopadu 2015. Prioritami akčního plánu jsou zvýšení informovanosti populace o hazardním hraní, prevence rozvoje problémového hráčství

a jeho včasný záchyt, zvýšení dostupnosti služeb v této oblasti, zvýšení kontaktu problémových hráčů s pomáhajícími službami, důsledná kontrola regulačních opatření, redukce nelegálního trhu, realizace komplexní politiky v této oblasti a její finanční zajištění a pravidelný monitoring.

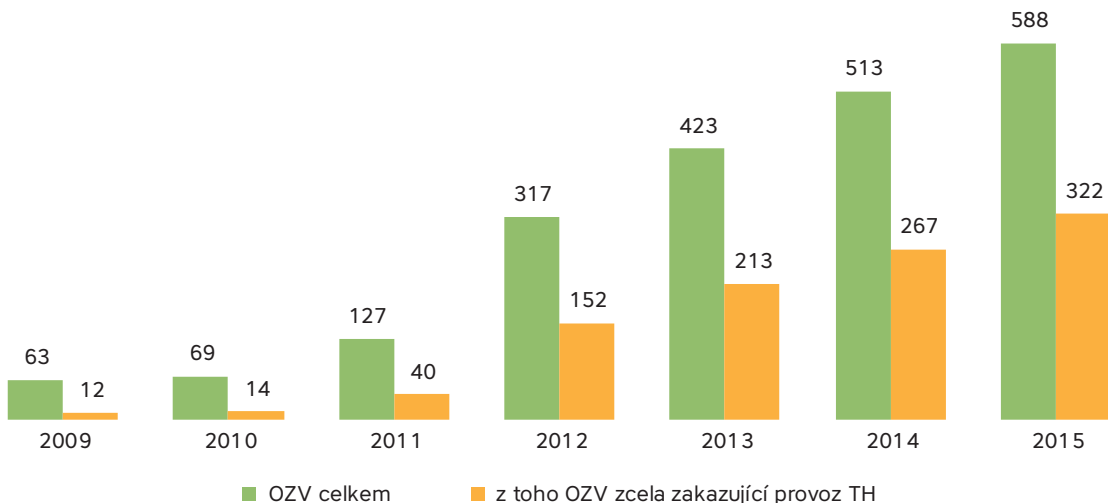
Do konce roku 2016 je v ČR účinný zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách (loterijní zákon). Od 1. ledna 2017 se zákonný rámec hazardního hraní

zásadním způsobem změní (viz box Nová legislativa v oblasti hazardních her).

Obce mohou regulovat dostupnost některých typů hazardních her (TH, binga, živých her v kasinu včetně stolních karetních her) na svém území prostřednictvím obecně závazných vyhlášek (OZV), přičemž mohou tyto typy her na svém území zcela zakázat nebo mohou regulovat čas a místo jejich provozování. Řada OZV reguluje i další oblasti týkající se

GRAF 1

Vývoj počtu obcí s OZV regulující provozování hazardních her v ČR v letech 2009–2015

Pozn.: Data je potřeba brát jako odhad vzhledem ke komplikované evidenci charakteru OZV.

Nová legislativa v oblasti hazardních her

Nový zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, zavádí nová opatření pro způsob provozování hazardních her v kamenných provozovnách i na internetu:

- > Omezuje druhy herních prostředí na hernu a kasino, takže technické hry (TH) již nebudou moci být provozovány v tzv. provozovnách se zvláštním režimem (např. restaurace, čerpací stanice).
- > Stanovuje řadu opatření v oblasti prevence problémového hráčství. Herny budou muset být zavřené od 3 hodin ráno do 10 hodin dopoledne. Po 120 minutách hraní TH je stanovena povinná pauza v délce 15 minut. Maximální sázka do jedné hry na přístroji je stanovena na 100 Kč v herně a 1000 Kč v kasinu, maximální výhra z jedné hry na 50 tis. v herně a 500 tis. v kasinu, maximální prohra za hodinu je 45 tis. Kč v herně a 450 tis. v kasinu. Pro hraní TH na internetu platí stejné limity jako pro kasino. U každé TH musí být umístěna informace o škodlivosti hraní, délka účasti na hře a celkový přehled čistých proher od doby aktivace uživatelského konta.
- > Zavádí povinnou registraci hráčů TH, kurzových sázek a hazardních her na internetu (on-line). U řady hazardních her bude muset provozovatel umožnit sebeomezující opatření – u kurzové sázky limity na výši sázek a výši proher, u binga a živé hry na výši proher a počet návštěv a u TH a on-line her na výši sázek, výši proher, počet a dobu přihlášení na uživatelském účtu a dobu, po kterou po odhlášení nelze hrát.

- > Umožňuje hráčům nechat se dobrovolně zcela vyloučit z účasti na hraní v herně, kasinu a on-line. Ze zákona budou z hraní vyloučeny osoby pobírající dávky v hmotné nouzi a osoby, vůči kterým je prohlášen úpadek. Vyloučené osoby budou uvedeny v rejstříku, který povede Ministerstvo financí (MF).
- > Zavádí nový systém povolování technických her provozovaných pomocí elektronických herních zařízení, živých her (tj. her v kasinu) a binga. Základní povolení na provoz TH uděluje MF, sekundární povolení pro hernu či kasino udělují obce. U ostatních her je zachován dosavadní povolovací proces.
- > Stanovuje jako dozorové orgány MF a nově celní úřady.
- > Umožňuje blokaci internetových stránek nepovolených internetových her a s tím souvisejících plateb na účty provozovatelů.

Nový zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, mění dosavadní výši zdanění a dělení výnosů z daně:

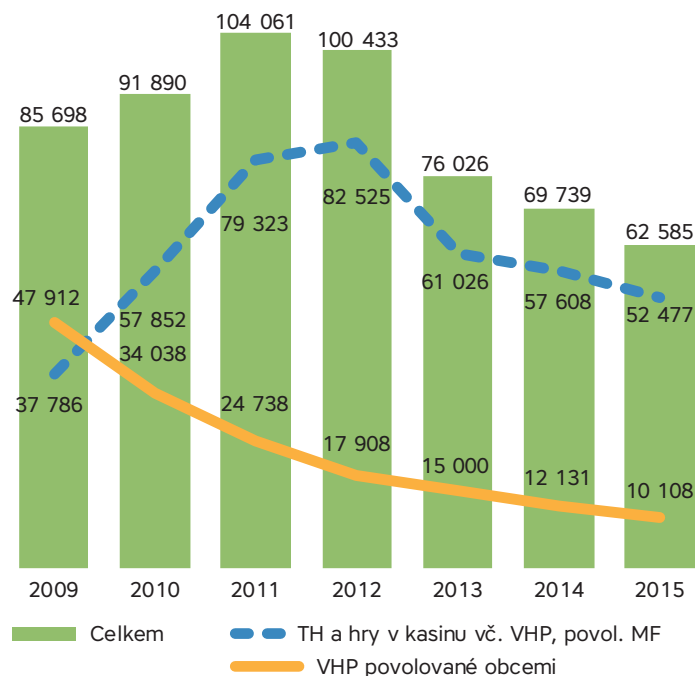
- > Zavádí dvě sazby zdanění – 35 % pro TH a 23 % pro ostatní hazardní hry.
- > Zavádí dělení výnosu z daně na 35 % pro státní rozpočet a 65 % pro obecní rozpočty v případě TH a na 70 % pro státní rozpočet a 30 % pro obecní rozpočty v případě ostatních hazardních her.

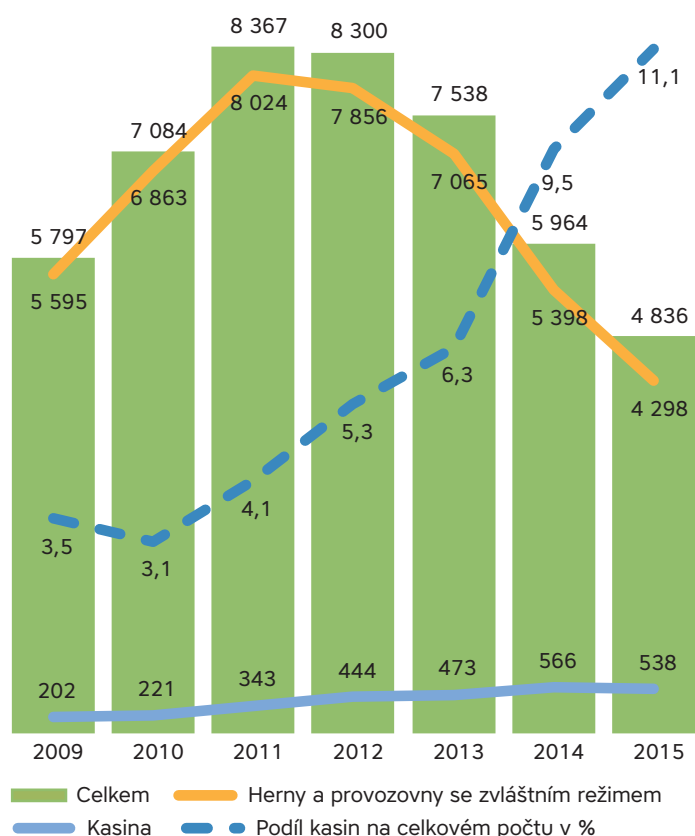

zvláštním režimem (meziročně o 1100, tj. o 20,4 %). Od roku 2011 roste podíl počtu kasin na celkovém počtu provozoven, v roce 2015 tvořila kasina přibližně 11 % všech provozoven (Graf 6).

GRAF 5
Počet technických her a živých her v letech 2009–2015

GRAF 6
Srovnání počtu heren a provozoven se zvláštním režimem a kasin v letech 2009–2015

V závislosti na obecní regulaci se mění geografické rozložení nabídky hazardních her. Např. počet heren v hl. m. Praha poklesl mezi roky 2014 a 2015 o 54 % na 170, i když se o 10 % zvýšil počet pražských kasin (na 158). Významný pokles počtu heren zaznamenaly i Plzeňský a Jihočeský kraj a Kraj Vysočina – o 29 %, resp. 26 % a 28 %. V závislosti na nabídce se mění i příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her. Okresy s největšími poklesy celkových příjmů obecních rozpočtů byly Rokycany (48 %), Brno-město (41,5 %) a České Budějovice. Ve městech Brno, České Budějovice a Rokycany platí OZV zakazující provozování TH na celém území města. V řadě okresů však došlo k významnému nárůstu celkových obecních příjmů. Jde zejména o Prachatice (nárůst o 72 %), následují Znojmo, Teplice a Domažlice (všechna jmenovaná města zaznamenala nárůst přibližně o 20 %). I když se celkové příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardního hraní v souhrnu příliš nezměnily, došlo k jejich redistribuci v důsledku (poměrného) snížení počtu TH v některých oblastech ČR a nárůstu v jiných. ✕

Hraní hazardních her v obecné populaci

> V roce 2015 proběhla další vlna studie Prevalence užívání drog v populaci ČR (realizovalo ji NMS ve spolupráci s ppm factum research), která zjišťuje zkušenosti s hraním různých typů hazardních her kromě okamžitých a číselných loterií v obecné populaci starší 15 let. Ve srovnání s předchozím rokem došlo v roce 2015 v dospělé populaci k mírnému nárůstu celoživotní prevalence hraní hazardních her i prevalence hraní v posledních 12 měsících.

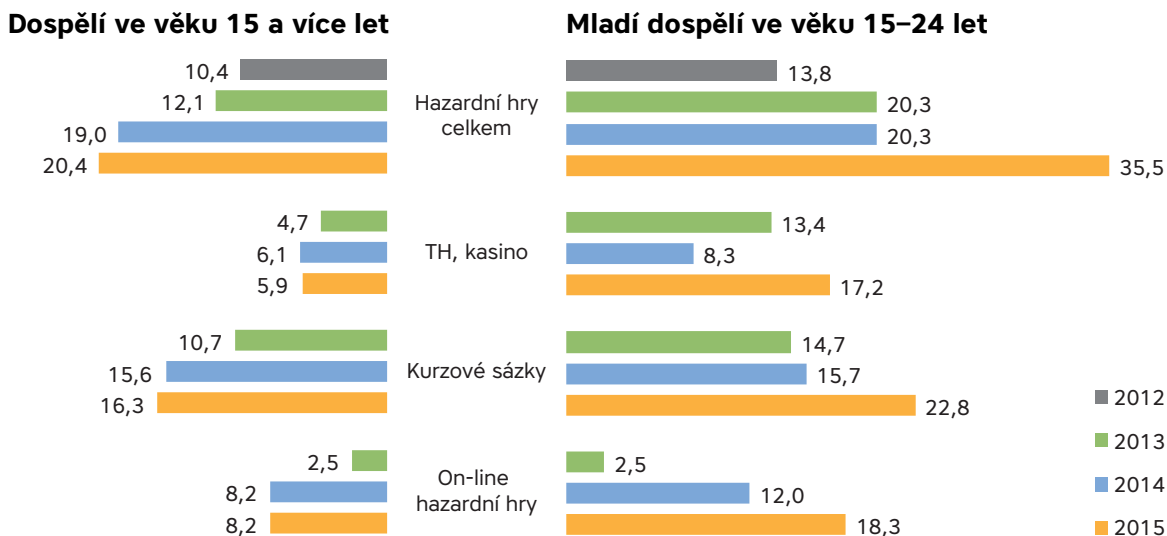
Zkušenost s kurzovými sázkami v sázkových kancelářích v průběhu života uvedlo 28,2 % dotázaných osob, u hraní technických her nebo her v kasinu to bylo 22,3 % a u on-line her 14,3 %. Muži nejčastěji uváděli zkušenost s kurzovými sázkami, ženy stejně často zkušenost s kurzovými sázkami a s hraním technických her nebo her v kasinu.

Zkušenost s kurzovým sázením v sázkových kancelářích v posledních 12 měsících uvedlo 16,3 % respondentů, u hraní technických her nebo her v kasinu to bylo 5,9 % a u hraní on-line her 8,2 % respondentů. V posledních 30 dnech se kurzových sázek účastnilo 6,9 %, technické hry nebo hry v kasinu hrálo 1,7 % a on-line hrálo 2,9 % dotázaných. Muži uvádějí přibližně 4krát vyšší zkušenosti s hraním v posledních 12 měsících než ženy, v posledních 30 dnech až 6krát vyšší. Hraní hazardních her v posledních 12 měsících uváděli nejčastěji respondenti ve věkové skupině 15–24 let, dále respondenti ve věku 25–34 let. Ve všech věkových skupinách bylo nejčastější kurzové sázení následované hraním on-line hazardních her. Ve věkové skupině 15–24 let byla vyrovnaná zkušenost s on-line hraním a hraním technických her nebo her v kasinu. V této skupině zároveň došlo k významnému meziročnímu nárůstu zkušeností z 20,3 % na 35,5 %.

Míra zkušeností s hraním hazardních her v letech 2012–2015 rostla, především se to týká mladých dospělých do 24 let a on-line hazardního hraní a kurzového sázení (Graf 7). (O míře hráčství mezi mladistvými viz box Hraní hazardních her mezi dětmi a mládeží.) ✕

GRAF 7

Vývoj hraní hazardních her v posledních 12 měsících v letech 2012–2015 v dospělé populaci celkem a mezi mladými dospělými ve věku 15–24 let

Hraní hazardních her mezi dětmi a mládeží

V roce 2015 byla provedena další vlna studie ESPAD, která v pravidelných 4letých intervalech mapuje výskyt užívání návykových látek a dalších forem rizikového chování mezi 16letými studenty. Vůbec poprvé byl do dotazníku kromě otázek na užívání legálních a nelegálních drog zařazen také modul hraní hazardních her (gambling). V něm bylo sledováno hraní na „automatech a VLT“, hraní karetních her a kostek, sázení prostřednictvím loterií a stíracích losů a kurzové sázení na sport nebo dostihy, a to odděleně na internetu a mimo internet (tj. v herně, kasinu nebo sázkové kanceláři). Soubor tvořilo 2738 respondentů, kteří v roce 2015 dosáhli věku 16 let.

Hraní her o peníze v posledních 12 měsících uvedlo celkem 9,1 % dotázaných (15,3 % chlapců a 3,1 % dívek), z nichž 3,0 % (4,9 % chlapců a 0,9 % dívek) uvedla hraní o peníze dvakrát týdně nebo častěji. Studenti hráli především on-line – nejčastěji uváděnou hrou o peníze hranou na internetu byly karty nebo kostky, následované shodně kurzovými sázkami a loteriemi. Vyšší míru hraní hazardních her uváděli chlapci; nejvýraznější rozdíl v hraní mezi chlapci a dívkami byl u zkušeností s kurzovými sázkami na sport nebo na dostihy na internetu, nejmenší naopak u „off-line“ loterií a stíracích losů.

Většinou strávili mladiství hraním her o peníze méně než půl hodiny denně, ale 1,4 % (2,8 % chlapců a 0,1 % dívek) hrálo o peníze průměrně více než 2 hodiny denně.

Hraní her o peníze v posledních 12 měsících nejčastěji uváděli studenti středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (13,4 %), kteří zároveň trávili hrou o peníze nejvíce času. Následovali žáci 9. tříd základních škol, zkušenost s hraním hazardních her mělo 9,1 %. Studenti gymnázií hráli o peníze v nejnižší míře (4,2 %).

Dlouhodobý trend lze ve studii ESPAD popsat pouze v případě proměnné „hraní na automatech (na kterých se dají vyhrát peníze)“, která je v ČR pravidelně sledována již od roku 1995. Podíl 16letých, kteří uvedli hraní na automatech o peníze s frekvencí 1krát týdně nebo častěji, se dlouhodobě nemění a pohybuje se v intervalu 1–1,5 %.

Z této studie jsou k dispozici také odhady problémového hráčství provedené pomocí škály Lie/bet. V riziku problémového hráčství se nacházelo odhadem 2,7 % studentů, kteří v posledních 12 měsících hráli hazardní hru (což v přepočtu na věkovou skupinu 15–19letých činí přibližně 13 tis. osob), z nichž 2,1 % spadalo do kategorie mírného rizika a 0,6 % do kategorie vysokého rizika. Výrazně vyšší podíl osob v riziku v souvislosti s hraním byl mezi chlapci a mezi studenty odborných učilišť a středních odborných škol bez maturity. Z hlediska vlivu kolektivu je zvýšené riziko vzniku problémového hráčství patrné v kolektivech s převahou chlapců, na odborných učilištích a ve třídách s vysokou mírou záškoláctví. Naopak třídy na základních školách a převážně dívčí třídy na gymnáziích a středních odborných školách se jeví jako méně rizikové.

Problémové hráčství

> Z dosavadních výsledků do roku 2014 vyplývá, že v riziku rozvoje problémového hráčství je přibližně 5 % dospělé populace (cca 450 tis.), z toho v pásmu problémového hráčství se nachází 1,5–2,3 % dospělých osob (130 až 200 tis.), z nichž cca polovinu tvoří patologičtí hráči (0,6–1,2 % dospělé populace, tj. cca 55–110 tis. osob). Přibližně čtvrtinu problé-

mových hráčů tvoří ženy. Problémové hráčství je v ČR spojeno především s technickými hrami, ale významný výskyt rizika vzniku problémového hráčství vykazují také hráči kurzových a live sázek a on-line hazardních her. Za rok 2015 nejsou odhady problémového hráčství v dospělé populaci k dispozici. V loňském roce však proběhla druhá vlna

Problémové hráčství

Jako problémové hráčství je označována porucha kontroly hráčského chování charakterizovaná především vysokou intenzitou hraní, epizodickým charakterem hraní a vloženými finančními částkami neúměrně vysokými vzhledem k ekonomickému statutu hráče s následnými negativními dopady pro hráče a jejich okolí. Pro závažné a zejména klinicky diagnostikované formy se používá rovněž výraz patologické hráčství. V 10. revizi Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) je zařazeno pod kódem F63.0 mezi poruchami impulzivity. Podle amerického diagnostického manuálu DSM-5 se nově také používá výraz hráčská porucha (anglicky gambling disorder nebo disordered gambling), přičemž došlo k jejímu zařazení do skupiny s látkovými závislostmi.

studie Patologičtí hráči v léčbě (první byla realizována v roce 2013). Celkem byly získány odpovědi 259 respondentů, nejčastěji z psychiatrických nemocnic. Sběr dat probíhal i v adiktologických zařízeních. V souboru bylo 81 % mužů a 19 % žen, průměrný věk byl 35,2 let (muži 35,6 a ženy 33,2). Více než polovina souboru (51,8 %) byla ve věku do 34 let. Přibližně 70 % respondentů mělo stálé nebo příležitostné zaměstnání, 18,9 % bylo před léčbou nezaměstnaných, což však mohlo být způsobeno právě vstupem do léčby. Vysokoškolské vzdělání měla v roce 2015 větší část než v roce 2013 (15,4 % oproti 6,1 %), naopak méně bylo osob se středoškolským vzděláním (34,7 % oproti 42,4 %). Zajímavé je, že v porovnání s obecnou populací měli léčení hráči častěji nadprůměrné příjmy – 18,8 % respondentů uvedlo příjmy vyšší než 30 tis. Kč.

Až 37 % patologických hráčů v léčbě pracovalo před vstupem do léčby v profesích, které jsou spojovány s vyšším rizikem

rozvoje patologického hráčství – 20 % v pohostinství, 5 % jako profesionální sportovci, 5 % jako řidiči dálkové dopravy, 4 % v hazardním průmyslu, 3 % v ozbrojených složkách.

Dvě třetiny (67,2 %) patologických hráčů v léčbě v roce 2015 uvedly, že hazardní hrou zodpovědnou za jejich problémy byly technické hry (82,5 % v roce 2013). Pro 13,5 % to v loňském roce byly on-line hry, především live sázky (9,7 % v roce 2013). Kurzové sázky v kamenných pobočkách uvedlo v roce 2015 jako svůj hlavní problém 9,3 % respondentů (3,9 % v roce 2013). Živé hry v kasinu byly hlavním problémem 6,2 % léčených hráčů (3,5 % v roce 2013). Mezi kurzovými sázkaři byli téměř výhradně zastoupeni muži. Při srovnání těchto dvou vln studie lze tedy popsat trend, kdy se složení léčených patologických hráčů mění a posouvá od hráčů technických her v kamenných provozovnách směrem k on-line hráčům a sázkařům (Graf 8).

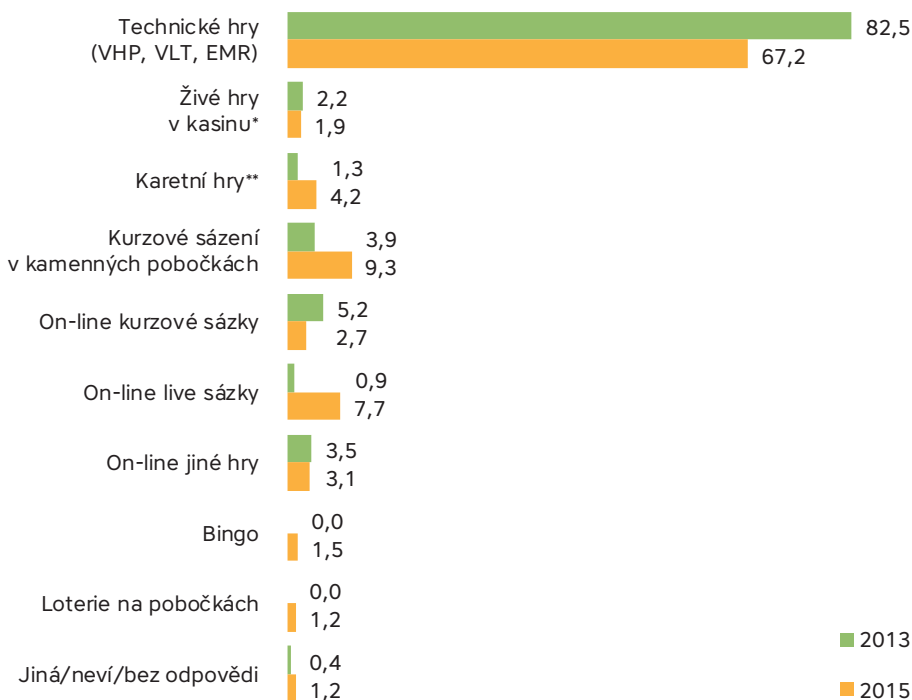
Průměrný věk první zkušenosti s hazardní hrou byl přibližně 20 let a prvního hraní problémové hry necelých 23 let. Pravidelně hrát začínali v 25 letech, přičemž v 29 letech si poprvé uvědomili, že mají s hraním problémy. Hráči tedy poprvé vyhledali odbornou pomoc průměrně po 7 letech od začátku pravidelného hraní a 3 roky od okamžiku, kdy pocítili problémy s hraním.

Další dotazovanou charakteristikou byla otázka na frekvenci hraní v posledních 30 dnech před léčbou. Hráči hráli průměrně v 11 dnech a průměrná doba strávená hrou byla 19 hodin týdně, což je více než 2,5 hodiny denně. Hráči, jejichž primárním problémem byly on-line sázky, strávili hraním mnohem více času, a to měřeno jak počtem dní, kdy hráli (v průměru 28 dní), tak délkou hraní (v průměru 30 hodin týdně, což je téměř 4,5 hodiny denně).

Mezi faktory, které nejvíce přispěly k rozvoji problémového hazardního hráčství (tj. uvedlo je nad 70 % hráčů), patřily nejčastěji možnost vysokých výher, vysoká pravděpodobnost výher a snadná výplata výher. Dále byly velmi často uváděny

GRAF 8

Primární problémová hra u patologických hráčů v léčbě, v %

Pozn.: * V r. 2013 byl dotaz na živé hry v kasinu včetně karetních her, v r. 2015 otázka nezahrnovala karetní hry, ** v r. 2013 byl dotaz na karetní turnaje (např. poker, mariáš) mimo objekt kasina, v r. 2015 na karetní hru (např. blackjack, poker) v kamenné provozovně.

faktory, jako je proměnlivost výše sázek a časté informace o těsné prohře (tzv. near miss – hráč je po prohrané hře informován, že téměř vyhrál, což jeho hraní posiluje). O něco méně často byly zmiňovány rychlost hry a možnost hrát více her zároveň. U hráčů primárně on-line kurzových sázek to také byly vizuální a zvukové efekty. U hráčů live sázek byla významná těsná prohra, naopak možnost vysoké výhry pro ně nebyla zásadní. Z charakteristik okolního prostředí byly nejčastěji uvedeny faktory místní a časová dostupnost hazardního hraní.

Mezi léčenými problémovými hráči je vysoká míra užívání návykových látek. Týká se to především alkoholu a tabáku, jejichž užívání v posledních 12 měsících uvedlo 79,5 %, resp. 73,0 % respondentů. Z nelegálních drog byly nejčastěji užívány konopné látky a stimulancia (pervitin), které v posledních 30 dnech před nástupem do léčby užilo 23,8 %, resp. 21,5 % respondentů. Míra užívání ostatních nelegálních drog, jako je heroin a jiné opioidy, halucinogeny, případně nové syntetické drogy, byla okolo 5–6 % v posledních 12 měsících, což několikanásobně převyšuje míry užívání

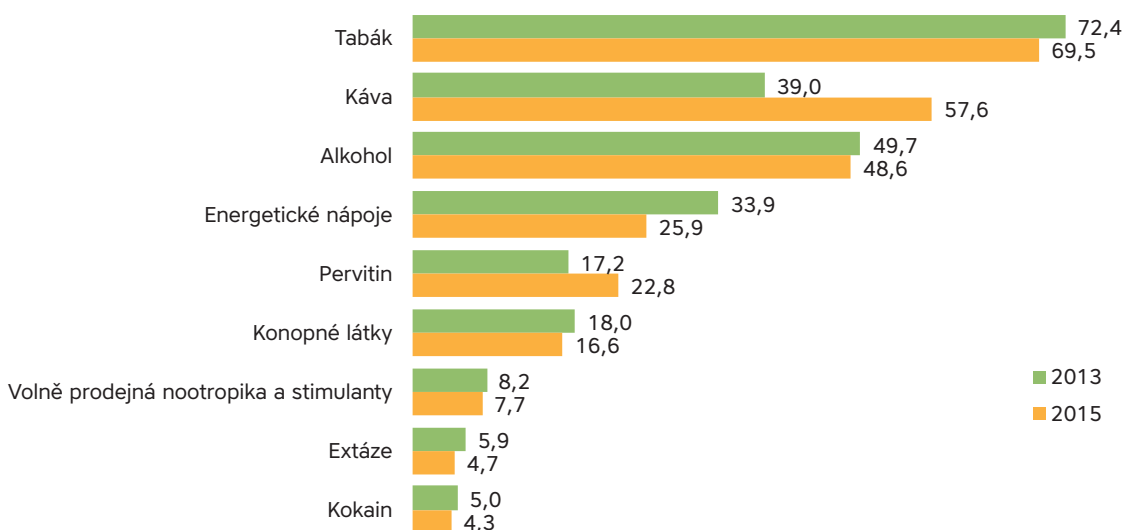
těchto látek v obecné populaci, které se pohybují v desetinách procenta.

Co se týče užívání návykových látek v průběhu hraní, nejčastěji užívanou látkou byl tabák – 69,5 % hráčů jej během hraní užívalo často nebo téměř vždy. Alkohol užívalo často nebo vždy během hraní přibližně 49 %, pervitin 23 % a konopné látky 17 % hráčů v léčbě. Energetické nápoje pilo při hraní 26 % (Graf 9).

Studie patologických hráčů v léčbě zjišťovala také duševní zdraví problémových hráčů. V posledních 30 dnech před léčbou trpěly dvě třetiny patologických hráčů úzkostně-depresivní poruchou a dalších 17 % vykazovalo zvýšenou přítomnost úzkostně-depresivních příznaků. Respondenti rovněž často trpěli symptomy, které lze přiřadit k psychosomatickým potížím, jako jsou únava a vyčerpání, nechutenství, chvění a třes, necitlivost a brnění v končetinách, bolesti v oblasti žaludku apod. Sebevražednými myšlenkami se někdy v životě zabývalo 65 % respondentů. O sebevraždu se pokusilo 29 % hráčů v léčbě, z toho polovina opakovaně. X

GRAF 9

Užívání návykových látek během hraní v posledních 12 měsících před nástupem hráčů do léčby (součet kategorií „často“ a „téměř vždy“), v %

Sociální důsledky a souvislosti

> Nejzávažnějšími důsledky hazardního hraní jsou pro hráče dopady finanční a časové. Ty se při nadměrném hraní mohou projevit vysokým zadlužením a nabouráním běžného života, rodinných a jiných společenských vztahů v důsledku ztráty vysokých finančních částek a času ztraceného hazardním hraním.

Typické schéma postupného zhoršování životní situace patologických hráčů začíná prohrou osobních finančních prostředků a úspor, následuje ztráta rodinných financí a majetku. Po jejich vyčerpání si hráči půjčují prostřednictvím bankovního a později i nebankovního sektoru, v krajních případech dochází k páchání trestné činnosti. (O dluhové situaci podrobněji viz box Zadluženost hazardních hráčů.)

Významným dopadem patologického hraní jsou problémy ve vztazích s blízkými osobami. S rozvojem problémového

hráčství se ve vztahu zhoršuje komunikace, dochází k omezení společně tráveného volného času, objeví se lhaní ze strany hráče a podezřívavost ze strany partnerů. Může dojít k úplnému odcizení, nedůvěře, odhalení partnerových lží a skutečné finanční situace. Docházet může i k omezení styků s blízkou rodinou a přáteli.

Problémové hráčství má dopady na celkovou kvalitu života a je faktorem přispívajícím k prohlubování sociální nerovnosti. Výzkumy potvrzují, že nízkopříjmové skupiny utrácí proporcčně větší část svých příjmů za hazardní hraní než skupiny vysokopříjmové a skupiny se středními příjmy. Hazardní hraní tak funguje jako forma „regresivního zdanění“. Chudí lidé častěji hrají problémově. Nabídka hazardního hraní má tendenci koncentrovat se v chudších, ekonomicky a sociálně znevýhodněných oblastech.

Podle průzkumů provedených NMS spolu s Agenturou pro sociální začleňování představuje hazardní hraní v sociálně vyloučených lokalitách (SVL) ve srovnání s ostatními problémy středně závažný problém, jako nejzávažnější jsou sociálními pracovníky hodnoceny nezaměstnanost, zadluženost a nízké vzdělání/kvalifikace. Jako nejzávažnější problém přímo spojený s hraním hazardních her vnímali dotazovaní pracovníci v SVL zadluženost jednotlivců a rodin a hraní příjemců sociálních

dávek. Na hraní příjemců sociálních dávek poukázaly v roce 2015 kontroly heren ve městě Příbram, které prováděl místní úřad práce ve spolupráci s policií. Kontroly odhalily, že přibližně čtvrtina návštěvníků těchto provozoven byli příjemci dávek hmotné nouze. Dávky hmotné nouze přitom pobírá přibližně 4 % dospělé populace ČR, což znamená, že příjemci dávek hmotné nouze byli mezi hráči technických her zastoupeni podstatně častěji. ✕

Zadluženost hazardních hráčů

Podle průzkumu mezi pracovníky adiktologických služeb mají problémoví hráči obvykle poměrně dobrý přehled o tom, kolik a komu dluží. Na rozdíl např. od zadlužených uživatelů drog své zadlužení také častěji aktivně řeší a častěji se jim daří výši svého zadlužení snižovat. Na druhou stranu jejich dluhy bývají vyšší než u problémových uživatelů drog či alkoholu, zdrojem bývají zejména bankovní půjčky a spotřebitelské úvěry (u uživatelů drog to bývají spíše neuhrazené platby za zdravotní pojištění a pokuty).

Co se týče finančních výdajů na hraní, patologičtí hráči v léčbě obvykle do hraní v typický den vložili od 1000 do 5000 Kč, u přibližně 20 % respondentů tato částka přesáhla 10 tis. Kč, podobně jako v roce 2013. Průměrné měsíční výdaje v posledním roce u nich dosáhly 51 tis. Kč, z toho výdaje na hazardní hraní byly průměrně 38 tis. Kč. Většina respondentů (77,5 %) uvedla celkové měsíční výdaje do 50 tis. Kč. Průměrné měsíční výdaje vyšší než 50 tis. Kč měli častěji hráči on-line live sázek. Průměrná měsíční bilance hazardního hraní za poslední rok před vstupem do léčby byla v průměru -44,4 tis. Kč (v roce 2013 to bylo -38,8 tis. Kč) a celková finanční bilance hazardního hraní při vstupu do léčby dosáhla v průměru -745 tis. Kč, medián byl -300 tis. Kč; v minusu bylo při vstupu do léčby 82 % hráčů. Dluhy měla naprostá většina (91,5 %) respondentů ze studie Patologičtí

hráči v léčbě. Minimum bylo 4800 Kč, maximum 6 mil. Kč, v průměru to bylo 596 tis. Kč. U nadpoloviční většiny hráčů (59,0 %) dluhy nepřesáhly částku 500 tis. Kč. Uvedený podíl hazardních her na celkovém zadlužení byl v průměru 76 %. Celková výše dluhu z hazardních her byla vyšší u hráčů technických her a on-line live sázek než u hráčů kurzových sázek nebo karetních her (v průměru 760–780 tis. Kč versus přibližně 400 tis. Kč). Celkem 39 % hráčů uvedlo, že na jejich majetek nebo plat byla někdy uvalena exekuce.

U problémových hráčů – klientů dluhových poraden byla celková výše jejich dluhů po splatnosti v rozmezí 340 tis. Kč až 8 mil. Kč, průměrně 1,2 mil. Kč. Počet věřitelů těchto klientů dosahoval až 12 a patřili mezi ně především nebankovní poskytovatelé finančních služeb a banky. Jako příčinu zadlužení uvedlo hazardní hraní jen 1,1 % klientů dluhových poraden, zatímco nejčastějším důvodem byly uváděny nadměrné půjčky bez udání účelu. Klienti-hráči či jejich blízcí často čelili exekucím, ucházeli se o podání návrhu na oddlužení, či dokonce již byli do procesu oddlužení zařazeni. Velké části klientů adiktologických služeb ve využití institutu oddlužení brání to, že nesplňují jeho podmínky, jako je zaměstnání či jiný pravidelný příjem nebo dostatečně dlouhá historie zaměstnání či pravidelného příjmu. Problém může hrát i předchozí majetková trestná činnost.

Kriminalita

> Kriminalitu v souvislosti s hazardním hraním lze rozdělit na kriminalitu primární a sekundární. Jako primární kriminalita je označován nelegální hazard a další porušování loterijního zákona. V posledních letech patří podle Finanční správy ČR mezi nejčastější porušení loterijního zákona nenahlášení odpovědné osoby orgánu státního dozoru, nezajištění dozoru osobou odpovědnou za zákaz vstupu osob mladších 18 let, neohlášení změny provozní doby, nevyvěšení herního plánu nebo návštěvního řádu, provozování na jiné adrese, neplatná registrační známka na technickém zařízení a provozování loterie a jiné podobné hry bez povolení. Ke změně výkonu státního dozoru nad provozováním hazardních her došlo od 1. 1. 2013, kdy tuto agendu od krajských finančních úřadů převzal Specializovaný finanční úřad (SFÚ). V roce 2015 SFÚ vedl celkem 339 správních řízení a uložil pokuty v úhrnné výši 33,6 mil. Kč, což oproti roku 2014 činí pokles o 0,5 mil. Kč.

Podle Evidenčního systému statistiky kriminality bylo v roce 2015 zjištěno 82 trestných činů neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry a v dané souvislosti bylo stíháno 31 osob. Počet těchto trestných činů se oproti roku 2014 téměř zdvojnásobil. Počet stíhaných osob i počet zjištěných trestných činů představují vůbec nejvyšší zaznamenané hodnoty od roku 2001.

Hlavními formami nepovoleného provozování hazardních her byly v loňském roce kvízomaty a slevostroje a provozování hazardních her formou spolkové činnosti.

Kriminalita sekundárně související s hraním hazardních her zahrnuje trestné činy spáchané hráči v souvislosti s hraním hazardních her, trestné činy spáchané za účelem získání prostředků na hazardní hraní a trestné činy, které významně souvisejí s nutkáním k hraní. Podle výsledků studie patologických hráčů v léčbě z roku 2015 se 46 % hráčů někdy dopustilo krádeže, 35,5% podvodu a 33,2% zpronevěry. ✕

Prevence

> Míra realizace preventivních opatření v oblasti hazardního hraní je v ČR obecně velmi nízká. Ze studie Patologičtí hráči v léčbě z roku 2015 vyplynulo, že pouze 15 % hráčů byla někdy nabídnuta možnost omezit své hraní prostřednictvím nastavení limitů hry nebo možnost nechat se vyloučit z možnosti hrát. Nízký podíl nabídky omezujících opatření je zejména u technických her (10 %). Vyšší podíl hráčů, kterým bylo nabídnuto omezení nebo vyloučení ze hry, je mezi hráči on-line her, zejména kurzových sázek. Mezi hráči, jejichž

Kvízomaty a slevostroje

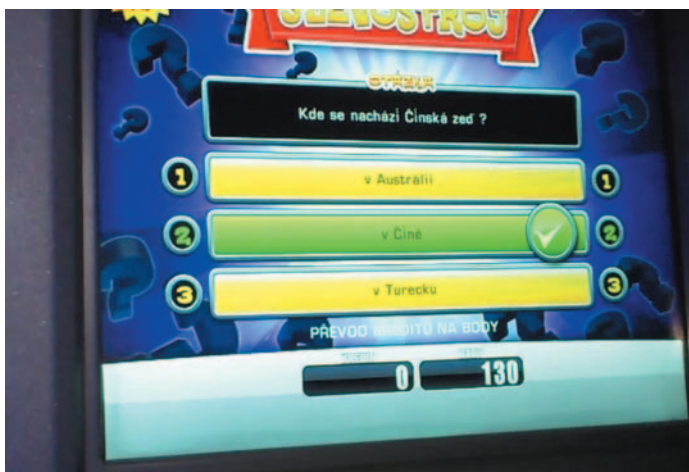
Kvízomaty i slevostroje jsou elektronicky řízená technická herní zařízení podobná videoloterijním terminálům umožňující účast na válcové hře a vědomostním kvízu. U kvízomatu je hráči v případě výhry přičten kredit, který může proměnit za hotovost. U slevostroje je hráči v případě výhry vystavena poukázka na slevu, kterou je u obsluhy možné vyměnit za slevu na konzumaci nápojů. Běžně je však tato slevová poukázka proměňována na hotovost. Záměrem provozovatelů kvízomatů či slevostrojů je vyhnout se správnému řízení MF pro udělení licence k provozování TH, případně obejít obecně závaznou vyhlášku obce (OZV) zakazující provozování hazardních her a/nebo se vyhnout odvodu daně. Podle provozovatelů těchto zařízení nespadá kvízomat ani slevostroj pod účinnost loterijního zákona, jelikož hra obsahuje prvek dovednosti, tj. hráč musí před hrou odpovědět na vědomostní otázku (Obrázek 1). MF jako regulační autorita v oblasti hazardních her však zastává názor, že kvízomaty a slevostroje jsou technické přístroje

přímo ovládané hráčem umožňující okamžitou výhru, spadají pod účinnost loterijního zákona a jejich provozování bez licence je tudíž správním deliktem nebo trestným činem. Provozování kvízomatů a slevostrojů, z nichž jejich provozovatelé neodvádějí loterijní daň do veřejných rozpočtů, přichází především obecní veřejné rozpočty o řádově stovky milionů Kč ročně (při odhadovaném počtu 2000 přístrojů jde o přibližně 200 mil. Kč). Nepovolené TH se začaly objevovat poté, co řada obcí výrazně omezila nebo zakázala provozování TH na svém území prostřednictvím OZV.

Na pokyn vlády byl na začátku r. 2016 vytvořen společný specializovaný tým pro potírání nelegálního hazardu (tzv. protihazardní kobra) složený z výkonné skupiny (z Policie ČR, Finanční správy České republiky a Celní správy ČR) a podpůrné skupiny (členy by mělo být MF, MV a Úřad vlády ČR – sekretariát RVKPP).

OBRÁZEK 1

Příklad obrazovky hracího automatu k získání slevy (tzv. slevostroje)

Zdroj: MF

primární problémovou hrou byly live sázky, bylo 25 % těch, kterým byla někdy nabídnuta možnost sebeomezení, a 40 % těch, kterým bylo nabídnuto sebevyloučení.

Prevence problémového hráčství u dětí a mládeže je formálně součástí systému školské prevence rizikového chování. Z dostupných údajů vyplývá, že existující certifikované preventivní programy v oblasti školské prevence v ČR se problematiky hraní hazardních her dotýkají spíše okrajově, a to především v souvislosti s nadměrným trávením času na internetu či sociálních sítích. Samostatně se tématu hazardního hraní preventivní programy nevěnují zejména z důvodů absence poptávky ze strany škol, ale také neexistence podrobné metodiky v této oblasti. Proto v dubnu 2015 představila Společnost Podané ruce program prevence problémového hráčství s názvem *Hra na hraně*. Konkrétními cíli tohoto vzdělávacího programu pro děti a mládež na základních školách je zvýšit jejich informovanost o rizicích problémového hráčství a posílit schopnost odpovědného rozhodování. Kurz pro pedagogy na školách, pracovníky nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a další odborníky je akreditován MŠMT.

Od roku 2015 také Společnost Podané ruce realizuje v pilotní verzi program pro pracovníky herního průmyslu v oblasti prevence patologického hráčství zaměřený na včasnou identifikaci problémového hráčství a intervenci u hráčů v herních ve spolupráci se společností Synot Tip. Ukázalo se, že možnosti aktivně oslovit hráče a předat jim informační materiály jsou ze strany personálu značně omezené. Kontakt personálu se zákazníkem je většinou minimální, možnost včasné identifikace a intervence existuje spíše u pravidelných klientů provozovny. Možnost intervenovat mají především zaměstnanci, kteří vyplácejí výhry. Informační materiály je vhodné umístit jak na diskrétní místa, jako jsou toalety, tak na frekventovaná místa, např. u baru nebo na obrazovky TH. ✕

Léčba

> Léčba problémového hráčství má poměrně velkou míru úspěšnosti, ale vstup problémových hráčů do ní je nízký především kvůli malé dostupnosti specializované péče v ČR a bariérám na straně hráčů, jako je obava ze stigmatizace, popírání problému, nedostatek informací apod. Informovanost hráčů o rizicích hraní a možnostech pomoci je stále nedostačující, nejčastějšími zdroji informací jsou především rodina, přátelé a známí.

Péče je poskytována zejména v poradenských a léčebných pobytových i ambulantních adiktologických a psychiatrických zařízeních. Z dostupných údajů vyplývá, že v ČR je 10–20 zařízení specializovaných na poskytování služeb problémovým hráčům a jejich počet se v roce 2015 zásadně nezměnil. Studie Patologičtí hráči v léčbě se v průběhu několika měsíců zúčastnilo 22 zařízení, z nichž pouze 7 poskytlo do studie 10 a více problémových hráčů. Nízká dostupnost specializované péče je zejména v západních a severních Čechách.

Celkové počty osob hospitalizovaných pro patologické hráčství v psychiatrických lůžkových zařízeních se dlouhodobě pohybují okolo 500–550, ale dlouhodobě mírně roste podíl žen (z 5–6 % před r. 2008 na 13 % v roce 2014).¹ Věk pacientů se zvyšuje; mezi roky 2004 a 2014 klesl podíl pacientů ve věku do 29 let,

¹ Informace o počtu hospitalizací jsou k dispozici s ročním zpožděním.

naopak se zvýšil podíl pacientů ve věku 30–44 let a také 60–64 let. V ambulancích se s diagnózou patologického hráčství ročně léčí okolo 1400 pacientů, ženy tvoří přibližně 11 %.

Mezi významné služby pro patologické hráče patří dluhové a finanční poradenství, jehož dostupnost či intenzita je však v adiktologických službách nízká. Nabídka odborné pomoci prostřednictvím internetu se v ČR rozvíjí, specializovaná telefonní linka pomoci neexistuje. Svépomocné aktivity jsou v ČR stále ve stadiu rozvoje, v současnosti jsou aktivní 3 svépomocné skupiny Anonymních gamblerů (dvě v Praze a jedna v Brně). V rámci dotačního řízení RVKPP jsou od roku 2013 podporovány programy poskytující služby patologickým hráčům. Celkem byly v roce 2015 podpořeny odborné služby poskytnuté ve 46 programech, z nichž 18 bylo specializovaných projektů cílících na problémové hráče. Bylo vykázáno 726 klientů – problémových hráčů, z toho specializované programy, které vedou evidenci zvláště pro problémové hráče (15 programů), vykázaly celkem 627 (86,4 %) klientů. Ženy tvořily 11 % a průměrný věk klientů poklesl z 34,3 let v roce 2014 na 31,8 let v roce 2015. ✕

Toto číslo bylo zpracováno na základě Výroční zprávy o hazardním hraní v ČR v roce 2015 [MRAVČÍK, V., ROUS, Z., TION LEŠTINOVÁ, Z., DRBOHLAVOVÁ, B., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., VLACH, T. 2016. Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2015. MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-151-0]. Podrobné informace a jejich zdroje podle citačních standardů jsou uvedeny ve výroční zprávě.

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

OZNÁMENÍ / ODKAZY

Informace o drogové situaci a o situaci v oblasti hazardního hraní v ČR <http://www.drogy-info.cz/>.

Veškeré publikace vydané Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti, včetně všech čísel Zaostřeno, jsou v elektronické podobě ke stažení na <http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace>. Případné objednávky tištěných publikací zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Mapa pomoci

<http://www.drogy-info.cz/index.php/map/>
– změny kontaktních údajů zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Kalendář akcí

<http://www.drogy-info.cz/index.php/calendar/> – informace o vzdělávacích akcích a seminářích v adiktologii nebo zajímavých pro obor adiktologie, které je možno v kalendáři zveřejnit, zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Reedice projektu „Když musíš, tak musíš“

DVD s 6 dokumentárními filmy o drogách – objednávky zasílejte na e-mail: grygarova.marketa@vlada.cz.

Aplikace UniData a PrevData k evidenci klientů a intervencí v drogových službách včetně uživatelské podpory

<http://www.drogozsluzby.cz/>.

Monitoring médií na drogy-info.cz

<http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor>.

Internetová stránka Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost

<http://www.emcdda.europa.eu/>.

Evropská zpráva o drogách EMCDDA

<http://www.emcdda.europa.eu/edr2015>.

> Zaostřeno

Vydává > Úřad vlády České republiky
nábřeží E. Beneše 4, 118 01 Praha 1, IČO 00006599

Adresa redakce > E. Beneše 4, 118 01 Praha 1, tel. 224 002 111
Odpovědný redaktor > Mgr. Lucie Grolmusová
Autoři tohoto čísla > Mgr. Barbora Drbohlavová, Mgr. Zdeněk Rous,
Mgr. Zuzana Tion Leštinová
Editor tohoto čísla > MUDr. Viktor Mravčík, Ph.D.

Toto číslo vyšlo 20. 7. 2016
Vychází nejméně 6× ročně.
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR: E 14088.

ISSN 2336-8241
Neprodejně. Distribuci zajišťuje vydavatel.
© Úřad vlády České republiky, 2016

9 772336 824155

04